

“Kincskeresés”: A fiataloknak szóló pénzügyi edukáció mint adaptív előkészítés

Tamás Smahajcsik-Szabó

Bevezetés A pénzügyi oktatás, felelős és adaptív finansziális viselkedés kialakításának jelentőségét annak hatásai, hiányának kihatása és hatékonyságának mibenléte alapján tekintem át.

Elméleti háttér Az intézményes, illetve tantervi keret alapján a legtöbb ország oktatási rendszerében vagy nem elégséges, vagy nem megfelelően illeszkedik a pénzügyi viselkedésre irányuló tudatos nevelés (Wahyuni et al., 2023). A korai, célzott és képességekhez, korhoz illesztett nevelés fontosságát emeli ki, hogy a gyermekek nyolc éves korukig sajátítják el a jövőben tanúsított kongitív, szociális és érzelmi képességeik, illetve készségeik alapjainak felét (Jorgensen & Savla, 2010). A napi pénzügyi szokások és tevékenységek helyes kialakulása létfontosságú mind az átlagos mindennapokban, mind pedig kritikus időszakokban egyaránt. A megfelelő pénzügyi nevelésnek magában kell foglalnia a képességet, hogy felelős magatartás alakuljon ki, úgy mint a költségvetés vezetése, a tervezés, a takarékoság, a helyes rizikóviselkedés és az elemzési képességek gyakorlatba ültetése (Wahyuni et al., 2023). Az elégtelen edukáció, a hiányos pénzügyi szocializáció olyan viselkedésszimbólumok vezette költekezés, a rövid távú költségek, bármilyen gátlás hiánya, impulzív vásárlás, hirtelen, mindeféle körültekintést vagy információszerzést nélkülöző, vagy külső jegyek, megjelenés vezette költekezés (White, 2019). A megfelelő pénzügyi edukáció végső célja a finansziális intelligencia, az informáltság alapján vezetett döntési és mérlegelési képesség kialakulása, mely annak felismerését is jelenti, mikor szükséges tanács kérése, vagy támogatás, és ezáltal hozzájárul a jóllét kialakulásához. A pénzügyi “olvasottság” azt is jelenti, a megfelelően kiválogatott, a döntés szempontjából releváns információ alapján tud mérlegelni a személy, és felismeri a végkimenetel teljes anyagi vonzatát.

5-6 éves gyerekeken végzett kutatásában (Wahyuni et al., 2023) a pénzügyi ismeretek jelentős javulását érték el Simon Nicholson un. “*Loose Parts Play*” paradigmáját követve, mely a gyermekek tanulásában a játék során kitöltött, “üres terek” koncepcióját használja. A korai szokások későbbi életvitelre, életminőségre, és esetünkben a majdani család finansziális biztonságára és egészségére gyakorolt hatása miatt a szörzők különösen fontosnak tartják a pénzügyi edukációt, illetve az oktatási rendszer, oktatói személyzet erre vonatkozó felkészültségét és nyitottságát.

A pénzügyi oktatás különösen fontos fiatalok körében az érintett pénzügyi biztonság, befektetések, felelős kezelés, előrelátó, tervező viselkedés tekintetében, de ugyanakkor további szempont a korosztályt jelentősen célzó kibertámadások és online csalások kivédése, időben történő észlelése is (Hassan et al., 2024). Az eredmények szerint az ilyen jellegű fenyegetések ellen nagy szerepet játszik több észlelt változó mellett a kiberbiztonság észlelt hatékonysága (*cybersecurity efficacy*), mely az online csalások és finansziális támadások felismerését, illetve a védekezés módjainak pontos ismeretét jelenti, s mint olyan, közvetlen célja a pénzügyi edukációnak.

Végezetül a pénzügyi oktatás hatékonyságában jelentős szerepet játszik az un. “active learning,” mely a hagyományos tényanyagon alapuló, lektori oktatás helyett a (nem egyszer fizikailag is) tevéleges, megvitatást, le-, illetve eljátszást is magában foglaló, médiaelemeket, interaktivitást, virtualis eszközöket előtérbe helyező oktatást jelenti (Kaiser & Menkhoff, 2022). Jellegeből kifolyólag is ez az oktatási forma könnyen adaptálható fiatalok alkotta célcsoportokban. További előnye az akár 4 évvel az oktatást követően is kimutatható jobb pénzügyi kimeneti változók terén nyújtott teljesítmény, úgy mint befektetések, takarékoság, előre látó, tervező magatartás. Jobb teszteredmények jellemezték az pénzügyi oktatás online formájában részesülő hallgatókat szemben a hagyományos formával (Agasisti et al., 2023).

Összefoglalás A pénzügyi oktatás eredményes egy a fiatalok számára könnyen adaptálható formában (ak-

tivitást magában rejtő, online) módozata lehet eredményes, mely idői vontakozásaiban évekre meghatározó, és a gazdasági biztonság alapját adja meg materiális és kiberértelemben is.

Felhasznált irodalom

- Agasisti, T., Barucci, E., Cannistrà, M., Marazzina, D., & Soncin, M. (2023). Online or on-campus? Analysing the effects of financial education on student knowledge gain. *Evaluation and Program Planning*, 98, 102273. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2023.102273>
- Hassan, S., Ahmad, R., Katuk, N., Ghazali, N. N., Aripin, J. A., & Ali, F. (2024). Staying one step ahead: Exploring protection motivation theory to combat cyber-fraud among e-services users. *Procedia Computer Science*, 234, 1364–1371. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.04.011>
- Jorgensen, B. L., & Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization. *Family Relations*, 59(4), 465–478. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2010.00616.x>
- Kaiser, T., & Menkhoff, L. (2022). Active learning improves financial education: Experimental evidence from uganda. *Journal of Development Economics*, 157, 102870. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2022.102870>
- Wahyuni, S., Liza, L. O., Syahdan, Rusandi, M. A., & Situmorang, D. D. B. (2023). ‘Treasure hunt’: Using loose parts media to develop social financial education model for early children. *Heliyon*, 9(6), e17188. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e17188>
- White, J. (2019). *Playing and learning outdoors: The practical guide and sourcebook for excellence in outdoor provision and practice with young children*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429469435>